

Opinie Polaków o konflikcie izraelsko-palestyńskim

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Konflikt izraelsko-palestyński zaognił się tej jesieni. Po tym, jak na początku października Hamas – organizacja islamistyczna od kilkunastu lat kontrolująca palestyńską Strefę Gazy – dokonał niespodziewanego ataku na Izrael, ten odpowiedział szeroko zakrojoną inwazją na terytorium agresora, trwającą do dziś, i mającą na celu doprowadzenie do całkowitego zniszczenia Hamasu. Od początku było wiadomo, że pokonanie tej organizacji na terenie kontrolowanej przez nią – niezwykle gęsto zaludnionej – Strefy Gazy, będzie bardzo skomplikowane i pociągnie za sobą wiele ofiar cywilnych. Bardzo wczesnie konflikt zaczął też budzić ogromne kontrowersje za granicą, polaryzując opinię publiczną wielu zachodnich krajów. Wojna na Bliskim Wschodzie stanowiła również ważny temat rozmów między Polakami – co pokazało nasze listopadowe badanie¹ – wymieniany zaraz po dotyczących naszego społeczeństwa bardziej bezpośrednio problemach drożyzny i trudności w dostępie do lekarzy, a także już nieco częściej niż temat toczącej się za naszymi granicami wojny w Ukrainie. W grudniowym badaniu² postanowiliśmy zatem zapytać Polaków o ich opinie na temat trwającego starcia na Bliskim Wschodzie.

OCENY ZAGROŻENIA

Od pierwszych dni konfliktu izraelsko-palestyńskiego podnosiły się głosy, że może on szybko ulec rozszerzeniu. Obawy budziła zwłaszcza możliwość włączenia się do wojny innej organizacji islamistycznej, Hezbollahu, osadzonej w Libanie i wspieranej przez Iran. Aktywne zaangażowanie się tego ostatniego kraju zmusiłoby z kolei do wyraźnej reakcji Stany Zjednoczone i groziłoby niekontrolowaną eskalacją konfliktu. Taki scenariusz wciąż jest możliwy, dlatego postanowiliśmy zapytać

¹ Komunikat CBOS Flash „O czym się ostatnio mówi?“, listopad 2023 (oprac. M. Feliksiak).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (404) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),

– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,

– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

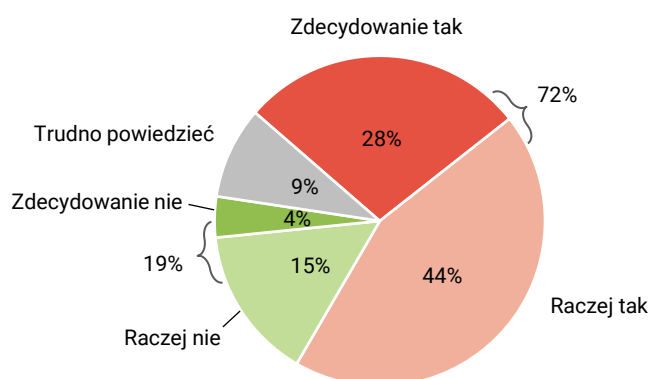
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 28 listopada do 12 grudnia 2023 roku na próbie liczącej 961 osób (w tym: 56,8% metodą CAPI, 31,1% – CATI i 12,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

naszych respondentów, czy uważają, że konflikt ten stanowi zagrożenie dla ogólnoświatowego bezpieczeństwa. Zdecydowana większość ankietowanych (72%) uznała, że tak, a tylko niespełna co piąta osoba (19%) udzieliła przeciwnej odpowiedzi. Warto zwrócić uwagę, że po wybuchu wojny w Ukrainie bardzo zbliżony odsetek Polaków (75%) uznawał za zagrożenie dla światowego bezpieczeństwa inwazję rosyjską³, choć samej Polsce zagrażała ona w oczywisty sposób bardziej bezpośrednio niż wojna na Bliskim Wschodzie.

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, konflikt izraelsko-palestyński zagraża bezpieczeństwu na świecie czy też nie?

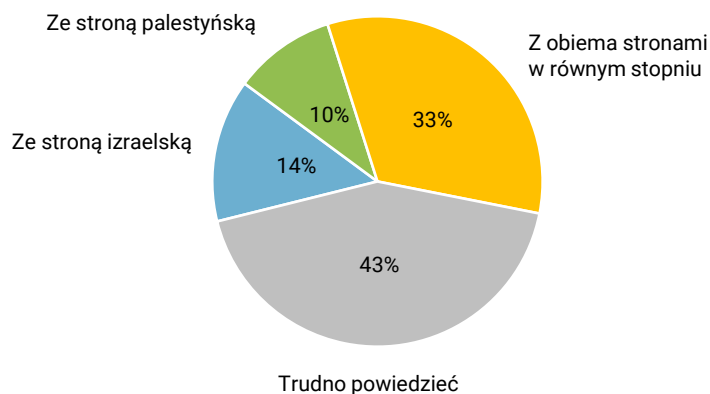
Konflikt izraelsko-palestyński był uznawany za zagrożenie dla bezpieczeństwa świata częściej przez kobiety niż mężczyzn (74% wobec 69%), a także szczególnie często przez badanych w wieku 55–64 lata (82%) oraz mieszkańców największych miast (80%) – zob. tabelę aneksową 1.

Z KTÓRĄ STRONĄ KONFLIKTU SYMPATYZUJEMY?

Zapytaliśmy naszych respondentów również o to, z którą stroną konfliktu izraelsko-palestyńskiego bardziej sympatyzują. Okazało się, że w polskim społeczeństwie łagodnie przeważają sympatie proizraelskie (14% wobec 10% mających bardziej przychylny stosunek do strony palestyńskiej). Warto jednak podkreślić, że osoby o wyraźnych poglądach na temat wojny należały do mniejszości – dominowały bowiem tutaj odpowiedzi „trudno powiedzieć” (43%) oraz deklaracje sympatyzowania z obiema stronami w równym stopniu (33%).

³ Komunikat CBOS „Polacy wobec rosyjskiej inwazji na Ukrainę”, marzec 2022 (oprac. M. Feliksiak i B. Roguska).

RYS. 2. Z którą stroną konfliktu izraelsko-palestyńskiego bardziej Pan(i) sympatyzuje?

Uznaliśmy też, że ciekawie będzie porównać przekonania Polaków z opiniami narodów zachodnich, w których konflikt izraelsko-palestyński był szeroko omawiany w debacie publicznej. Z tego względu nasze zapytanie wzorowaliśmy na pytaniu międzynarodowego ośrodka badawczego YouGov, który zadał je w listopadzie respondentom z Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych⁴. W obu tych krajach odsetki odpowiedzi „trudno powiedzieć” były znacząco niższe niż w Polsce (31% w Wielkiej Brytanii i 21% w USA), zatem więcej osób miało wyrobione opinie na temat trwającego konfliktu na Bliskim Wschodzie. W Wielkiej Brytanii sympatie proizraelskie i propalestyńskie utrzymywały się w listopadzie na tym samym poziomie (19%), choć jeszcze przed październikowym atakiem Hamasu (kiedy konflikt izraelsko-palestyński pozostawał we względnym uśpieniu) przeważały nastroje propalestyńskie. Z kolei w Stanach Zjednoczonych przewaga sympatii proizraelskich była jeszcze bardziej wyraźna niż w Polsce (37% wobec 15% propalestyńskich).

Wracając do naszego badania, wśród Polaków sympatie proizraelskie znacząco przeważały nad propalestyńskimi wśród mężczyzn (18% wobec 10% sympatii propalestyńskich), badanych w wieku 55–64 lata (18% wobec 6%) oraz osób z wyższym wykształceniem (18% wobec 9%). Z kolei sympatie propalestyńskie przeważały wyraźnie wśród najmłodszych ankietowanych (19% wobec 6% sympatii proizraelskich) oraz w grupie uczniów i studentów (26% wobec 3%) – zob. tabelę aneksową 2.

⁴ <https://yougov.co.uk/international/articles/47784-most-britons-have-sympathy-for-both-sides-in-israel-palestine-conflict> (dostęp: 14.12.2023); <https://today.yougov.com/topics/travel/survey-results/daily/2023/11/09/49efe/1> (dostęp: 14.12.2023).

W krajach zachodnich sympatie propalestyńskie często są kojarzone z poglądami lewicowymi. Wśród ogółu badanych Polaków co prawda nie zaobserwowaliśmy wyraźnych powiązań między sympatyzowaniem z daną stroną konfliktu a politycznymi autoidentyfikacjami, jednak zależność taką dało się już zauważyć w podziale na elektoraty. Wyborcy Lewicy wyróżniają się spośród pozostałych przewagą sympatii propalestyńskich (15% wobec 8%) oraz wyraźnie wyższym odsetkiem badanych (54%) przychylnym obu stronom konfliktu w równym stopniu. Wyjątkowo niski odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” w tej grupie (23%) sugeruje też, że elektorat Lewicy może być przeciętnie lepiej zorientowany w temacie toczącego się konfliktu.

TABELA 1

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Z którą stroną konfliktu izraelsko-palestyńskiego bardziej Pan(i) sympatyzuje?			
	Ze stroną izraelską	Ze stroną palestyńską	Z oboma stronami w równym stopniu	Trudno powiedzieć
w procentach				
Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	22	7	35	36
Trzecia Droga PSL-PL2050 Szymona Hołowni	19	11	33	37
Konfederacja Wolność i Niepodległość	16	11	38	36
Prawo i Sprawiedliwość	13	10	33	44
Lewica	8	15	54	23

Nasze poprzednie badania sugerowały, że Polacy interesują się konfliktem izraelsko-palestyńskim, a obecny pomiar pokazuje dlaczego – zdecydowana większość upatruje w nim zagrożenia dla ogólnoswiatowego bezpieczeństwa. W polskim społeczeństwie przeważają nieco sympatie proizraelskie, ale większość badanych nie opowiada się po żadnej ze stron konfliktu.

Opracował

Jonathan Scovil

TABELA 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, konflikt izraelsko-palestyński zagraża bezpieczeństwu na świecie czy też nie?			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		72	19	9	948
Płeć	Mężczyźni	69	23	8	447
	Kobiety	74	15	11	501
Wiek	18–24 lata	71	23	6	91
	25–34	62	27	11	144
	35–44	65	25	10	183
	45–54	76	17	7	156
	55–64	82	11	7	146
	65 lat i więcej	75	13	12	227
Miejsce zamieszkania	Wieś	70	18	12	389
	Miasto do 19 999	74	19	7	135
	20 000 – 99 999	73	19	8	184
	100 000 – 499 999	67	23	10	135
	500 000 i więcej mieszk.	80	14	5	106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	68	16	17	133
	Zasadnicze zawodowe	74	14	12	205
	Średnie	70	21	9	341
	Wyższe	74	21	6	269
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	13	8	125
	Średni personel, technicy	73	20	7	54
	Pracownicy adm.-biurowi	62	27	11	67
	Pracownicy usług	65	24	11	82
	Robotnicy wykwalifikowani	77	17	5	106
	Robotnicy niewykwalifik.	63	27	10	26
	Rolnicy	71	16	13	39
	Pracujący na własny rach.	72	22	6	39
	Bezrobotni	64	25	11	14
	Emeryci	74	15	11	250
	Renciści	79	10	11	49
	Uczniowie i studenci	53	41	6	47
	Zajmujący się domem i inni	73	15	12	51
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	72	21	7
spółce właścicieli prywatnych i państwa		68	20	11	104
sekt. pryw. poza rolnict.		73	20	7	248
prywatnym gosp. rolnym		74	14	12	43
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	72	14	13	85
	Od 1500 zł do 1999 zł	80	15	5	124
	Od 2000 zł do 2999 zł	73	18	9	200
	Od 3000 zł do 3999 zł	70	24	7	124
	4000 zł i więcej	70	23	7	150
	Trudno powiedzieć	65	20	15	92
	Odmowa odpowiedzi	71	16	13	175
Ocena własnych war. mater.	Złe	69	16	15	52
	Średnie	72	19	9	359
	Dobre	72	19	9	537
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	69	13	18	47
	Raz w tygodniu	77	16	7	317
	1–2 razy w miesiącu	60	27	14	127
	Kilka razy w roku	74	18	8	249
	W ogóle nie uczestniczy	71	20	9	197
Poglądy polityczne	Lewica	70	22	8	218
	Centrum	78	18	4	229
	Prawica	74	18	8	366
	Trudno powiedzieć	57	15	29	110

TABELA 2

		Z którą stroną konfliktu izraelsko-palestyńskiego bardziej Pan(i) sympatyzuje?				Liczba osób	
		Ze stroną izraelską	Ze stroną palestyńską	Z obiema stronami w równym stopniu	Trudno powiedzieć		
		%	%	%	%		
Ogółem		14	10	33	43	902	
Płeć	Mężczyźni	18	10	33	38	425	
	Kobiety	10	9	33	48	477	
Wiek	18–24 lata	6	19	39	37	85	
	25–34	17	8	33	42	134	
	35–44	14	8	32	46	176	
	45–54	15	9	32	44	141	
	55–64	18	6	34	43	142	
	65 lat i więcej	13	11	33	44	225	
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	7	32	50	370	
	Miasto do 19 999	15	10	31	43	129	
	20 000 – 99 999	15	9	35	41	176	
	100 000 – 499 999	16	13	37	34	130	
	500 000 i więcej mieszk.	18	14	34	34	97	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	9	9	26	56	132	
	Zasadnicze zawodowe	14	5	31	50	194	
	Średnie	13	13	33	42	322	
	Wyższe	18	9	39	34	253	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	20	8	39	33	115	
	Średni personel, technicy	14	7	33	46	49	
	Pracownicy adm.-biurowi	21	11	41	27	65	
	Pracownicy usług	15	8	24	53	78	
	Robotnicy wykwalifikowani	18	6	40	36	101	
	Robotnicy niewykwalifik.	13	4	34	49	25	
	Rolnicy	18	8	8	66	37	
	Pracujący na własny rach.	11	16	44	30	35	
	Bezrobotni	18	2	30	49	13	
	Emeryci	11	10	32	47	246	
	Renciści	5	8	32	55	49	
	Uczniowie i studenci	3	26	43	27	44	
	Zajmujący się domem i inni	14	9	22	55	45	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	8	38	35	126	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	9	33	37	99	
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	8	38	39	235	
	prywatnym gosp. rolnym	16	8	11	65	40	
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	11	7	24	58	84	
	Od 1500 zł do 1999 zł	10	11	28	51	122	
	Od 2000 zł do 2999 zł	16	9	39	36	190	
	Od 3000 zł do 3999 zł	21	12	36	31	117	
	4000 zł i więcej	15	8	38	38	144	
	Trudno powiedzieć	12	11	33	44	88	
Odmowa odpowiedzi	Odmowa odpowiedzi	11	9	28	52	157	
	Ocena własnych war. mater.	Złe	14	14	24	47	51
	Średnie	11	10	33	46	336	
Dobre	Dobre	16	9	34	41	515	
	Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	15	40	35	46
Raz w tygodniu		15	8	38	39	302	
1–2 razy w miesiącu		9	9	31	51	123	
Kilka razy w roku		12	7	31	49	234	
W ogóle nie uczestniczy		20	14	28	38	187	
Poglądy polityczne	Lewica	16	11	36	37	205	
	Centrum	12	6	40	42	221	
	Prawica	16	13	31	40	353	
	Trudno powiedzieć	5	5	24	66	103	